

svetovno naziranje, z vsemi resničnimi pridobitvami „moderne“ — to je naš cilj. Ne umetnost, ki je sama sebi namen — saj za tako nimajo lepe književnosti v resnici niti realisti niti naturalisti niti „moderni“ — marveč umetnost, ki dviga ljudstvo, ki blaži in izobrazuje, ki vceplja in goji prave ideje, ki se klanja večni Lepoti in Resnici, v kateri ima izvor in poslednji cilj vse, kar je časno lepega in resničnega! To je naša leposlovna umetnost, te podajajmo svojemu ljudstvu, katero ljubimo!“

Govornik je pozival občinstvo, da naj tudi dejansko podpira pisateljske talente, da bodo mogli uspevati. V svojih resolucijah je sklenil katoliški shod mnogo važnih nasvetov v povzdigo našemu časopisu in književnosti sploh.

Vilharjev spomenik v Postojni.

Dne 12. avgusta so odkrili v Postojni spomenik Miroslavu Vilharju. Vilhar bo ostal vedno v slovenski književnosti reprezentant dōbe narodnega probujenja. Dasi njegova pesniška in glasbena dela v umetniškem oziru niso na vrhuncu, so pa postala narodna in so se splošno priljubila, kakor n. pr. pesmice „Zagorski zvonovi“, „Po jezeru bliz Triglava“ i. dr.

Vilhar je na svojem posestvu Kalcu postal središče narodnega preporoda na Notranjskem. Da bi zbudil narodnega duha, je pisal igre in zlagal pesmi z napevi. L. 1850. je zložil prvo slovensko spevoigro „Jamska Ivanka“, ki ima še danes ne le zgodovinsko, ampak tudi umetniško vrednost. Na čitalniških odrih so igrali narodni diletantje njegove šaloigre „Župan“, „Detelja“, „Pomota“ in „Poštena deklica“, ki so zbujele Slovence na prijeten način k narodni zavesti. Stopil je v literarno zvezo z Levstikom, ki je prišel k njemu na Kalec kot vzgojitelj otrok, in z Jakobom Alešovcem. L. 1861. je bil izvoljen za deželnega poslanca, l. 1863. je izdajal politični list „Naprej“, ki mu je bil pravi urednik Levstik. Vlada je list zatlala, in Vilhar je prišel celo v zapor, kjer je zložil svoje satirične „Žabjanke“. Umrl je dne 8. avgusta 1871.

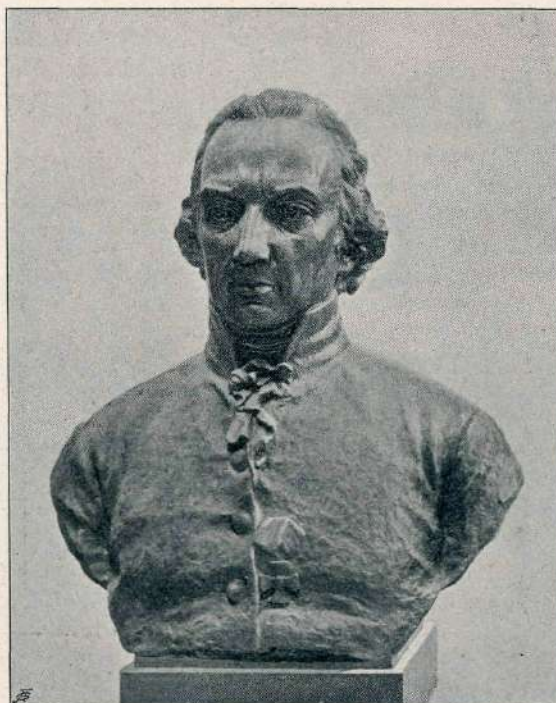
Njegov sin Fr. S. Vilhar živi v Zagrebu in je znan glasbenik, ki je zložil mnogo krasnih skladb, hči Bogumila je igravka v Zagrebu.

Spomenik v Postojni je dekorativen vodnjak po načrtu arhitekta Ivana Jagra, kip je delo akademičnega kiparja Ivana Repiča, ki sta tudi oba rojena Notranjca. Na piramidi, iz katere teče voda, je napis: „Čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo“, okoli cevi pa se vijeta dve človeški ribici — znamenje Postojne. Spomenik je bil otvorjen z veliko narodno slavnostjo.

Vegov spomenik v Moravčah. Poleg stoječa slika nam kaže krasni doprsni kip Vegov, ki stoji na spomeniku, katerega mu odkrijejo v Moravčah nje-

govi častivci. Slavnost odkritja „Vegovega“ spomenika se bo vršila 16. septembra v Moravčah. Spomenik je visok 4 m 44 cm in sicer podstavek 3'24 m, doprsni kip iz bron pa 1'16 m. Načrt je napravil gospod akademični kipar Zajc. Kip je izvrstno vlit, poteze jako izrazite, naredi najlepši, impozanten vtisek. Vlila ga je dvorna livarna na Dunaju. Kameniti podstavek je iz nabrežinskega marmorja fino izdelal domači kamnosek iz Peč gospod Ivan Vektorac. Spomenik bo res pravi kras za prostorni, lepi trg pred veličastno dekanijsko cerkvijo v Moravčah. Da se je tak veličasten spomenik napravil, gre zasluga gospodu stotniku Fridolinu Kaučiču in moravški duhovščini, posebno gospodu dekanu Bizjanu in M. Škrjancu.

lv. Zajec. ☪ ☐

Vegov spomenik v Moravčah.

„Slovensko planinsko društvo“ je izdalo seznamek markiranih potov. Slovenski turisti, sezite po tej knjižici!

Slovensko gledišče.

Kmalu bo otvorjeno zopet slovensko gledišče in vsak prijatelj dramske umetnosti se poprašuje, kaj bo, kako bo? Ali nam prinese prihodnja sezona tudi to, kar se nam obljublja že toliko let?! — Mi smo v tem oziru sila skeptični, in naj nam bo dovoljeno povedati za danes samo nekaj svojih misli.

Gospoda Dobrovolnega ni več, na njegovo mesto je prišel Dušan Barjaktarovič iz Belega grada, ki je

igral že nebroj najtežjih vlog s častnim uspehom. Njegova slava je znana po celem slovanskem jugu. Upamo, da je ta nova moč prav dobra, vsaj kolikor moremo sklepati po dosedanjih kritikah. Adela Barjaktarovičeva je nova naivka. Gospej Taborski, na novo angažirani heroini je priredilo praško občinstvo ob njenem odhodu iz Prage prisrčne ovacije. Bila je splošno priljubljena in je, kot se čuje, resnična umetnica. Njen soprog, gospod Viljem Taborski, angažiran za karakterne in ljubimske vloge, slovi kot eden najboljših slovanskih igravcev sploh. Gospod Oton Boleška pride nanovo v Ljubljano, upamo, da se potrudil v bodoče vedno tako, kot se je v „Moči teme“ in da nam ga vspričo njegovega talenta ne bo treba grajati radi večnega karikiranja. Upamo najbolje. — Zopet je angažirana tudi g. Ruža Noskova. Vse drugo osobje ostane. Gospod Dragutinovič je izvrsten intrigant, gospod Verovšek poleg narodnih značajev prav dober oče, gospod Danilo časten bonvivant, gospa Danilova dobra salonska in seriozna dama, gospod Nučič sigurno stokrat boljši ljubimec kot Vedral.

Seveda pogrešamo, da bi bile vloge tako zasedene, kot je obligatno pri večjih odrih; nimamo posebne sentimentalke, ne subrete, ne karakternega komika, ne salonskega ljubimca; pri nas igra isto osobje „Hamleta“ in „Od stopnje do stopnje“. Pa za naše razmere smemo imenovati angažirane moči dobre in zato lahko zahtevamo od intendance, da nam sestavi repertoar tako, kot to vpricho osobja lahko stori. Letos ne rabimo več „Japonskih vaz“ in „Detektivov“, ne maramo več „Luce in Lipeta“ in „Kilometerfresserja“. Dajte nam iger, ki bodo vredne dostojnega občinstva in osobja, ki ga imate na razpolago! Naj slavno dramatično društvo res gleda, da goji pravo umetnost!

Kolikor vemo, vpošljejo v najkrajšem času razni avtorji nekaj slovenskih izvornih iger. Zgodovinska igra „Erazem Predjamski“ je gotova, istotako tudi: „Moč ljubezni“ in „Abiturient“, dijaška drama. Gospodje odborniki naj izreko svojo sodbo naglo in ni treba prebirati igre oziroma rokopisa, ki obsega 120 strani, sedem mesecev, kot se je to dogodilo lani. Kako se glede domače dramatične produkcije nastopa na primer v Zagrebu! Kaj hitro se vprizori vsaka reč, in občinstvo sodi. Pri nas pa se jemlje ozir v prvi vrsti na pisatelja, če je persona grata oziroma gratissima, Kaj je z „Jakobinci?“ Ali so izginili v prahu? Dajte nam jih in ne bojte se jih, morda so boljši kot „Cigani“.

Kakor hitro bo znan novi repertoar, izpregovorimo kaj več, za sedaj samo še enkrat klic obupnega v puščavi: S tem objemom dober repertoar, če ne,

ne bomo nikogar pardonirali. Saj dobrih iger je dovolj, le ne tiščite z nosom ob zid, da jih ne vidite!

V operi smo dobili mesto g. Orželskega Mihaela pl. Rezunova iz Berolina. Njegov tenor je močan, visok in dobro šolan. Nova altistovka g. Reisova je dobra, isto smemo reči o gdč. Kamili Prohaskovi, koloraturki. Operno osobje se že pridno vadi. Za opero nimamo toliko strahu, kot za dramo. Glede opere nimamo lanski sezoni ničesar oporekati. Z njo smo zadovoljni. Le nekaj naj se nam letos da: Wagnerja že dolgo nismo čuli.

Za danes dovolj. Upamo, da ne bo treba le grajati, ampak da v bodoče slavno dramatično društvo vendar enkrat upošteva naše upravičene zahteve.

Prvi hrvaški časopis. Dne 12. julija 1906 je preteklo ravno sto let, odkar je začel izhajati prvi hrvaški časopis. To je bil uradni list Napoleonove

Rojstni hiši dr. L. Tomana in M. Langusa v Kamni gorici.

vlade v Dalmaciji „Kraljski Dalmatin“ (Il Regio Dalmata). Ta list je izhajal v laškem in hrvaškem jeziku in je nosil motto: *Dic maris et terrae tempestatumque potentes ferte viam vento facilem et spirate secundi* (Verg. Aen. III.) „Kraljski Dalmatin“ je izhajal vsako soboto predpoldne v Zadru. Literarnih stvari seveda ni bilo v časopisu. List je prinašal zlasti uradne vesti, potem dogodke iz Dalmacije in od drugih strani Napoleonovega cesarstva. En popoln eksemplar tega časnika ima zagrebška vseučilišna biblioteka, ki ga je šele pred kratkim dobila. „Kraljski Dalmatin“ je izhajal do 8. decembra 1809., potem pa niso imeli Hrvatje svojega lista prav do Gaja, ki je ustanovil svoje: „Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske“.

Josip Kozarac. 22. t. m je umrl v Koprivnici na Hrvaškem znani hrvaški književnik Josip Ko-